

STATENBRIEF

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Circulaire Samenleving, Rapportage Uitvoeringsagenda 2021-2023	TELEFOONNUMMER	0651367384
DATUM	02-04-2024	E-MAILADRES	cor.bontje@provincie-utrecht.nl
DOCUMENT-NUMMER	UTSP-2075818508-6052	DOMEIN/OPGAVE	Stedelijke Leefomgeving
VAN	Cor Bontje	TEAM	Circulaire Samenleving
BIJLAGEN	Overzicht acties Uitvoeringsagenda Circulaire samenleving 2021-2023 Participatietraject	PORTEFEUILLEHOUDER	Bakker

Geachte leden van Provinciale Staten,

Essentie/samenvatting:

Op 2 juni 2021 hebben uw Staten de Beleidsvisie Circulaire Samenleving 2050 vastgesteld en op 24 mei 2022 hebben wij uw Staten de Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving 2021-2023, actualisatie 2022 toegezonden. In deze Statenperiode gaan we onze inzet op de circulaire samenleving intensiveren. Nog dit jaar zullen wij een Middellange Termijnstrategie Circulaire Samenleving 2025-2035 aan uw Staten ter besluitvorming voorleggen en een Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving 2025-2027 presenteren waarbij wij voortbouwen op het reeds ingezette beleid.

Deze Statenbrief en bijlage vormen de Voortgangsrapportage Circulaire Samenleving 2021-2023 waarin wij terugblikken op de uitvoering van de actiepunten uit de Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving 2021-2023 en vooruitblikken naar activiteiten in 2024.

Voortgangsrapportage Circulaire Samenleving 2021-2023

Op 22 november 2023 hebben wij uw Staten meegedeeld dat in het eerste kwartaal van 2024 de evaluatie van de Uitvoeringsagenda 2022 verschijnt. Omdat we inmiddels ook 2023 achter ons hebben liggen, hebben we hierbij ook 2023 betrokken. We hebben in november ook aangegeven dat we in het eerste kwartaal zouden aangeven welke zaken we in 2024 oppakken. Dit komt aan het eind van deze brief aan de orde.

Met de Voortgangsrapportage bieden we een overzicht van waar we staan met de uitvoering van de Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving 2021-2023 en geven wij input voor de op te stellen Middellange Termijnstrategie.

We hebben bij de inventarisatie van de stand van zaken van de Uitvoeringsagenda zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande informatie en systemen. In het verleden zijn binnen de vijf domeinen van de provinciale organisatie per begrotingsprogramma overzichten gemaakt van circulaire activiteiten. Deze overzichten lieten zien welke activiteiten waren opgepakt en wat de stand van zaken van de uitvoering was; zij gaven echter maar een beperkt inzicht in de resultaten van die acties, iets wat wel van belang is voor de bestuurlijke beoordeling. Bij de thans voorliggende Voortgangsrapportage hebben we geprobeerd hier iets meer inzicht in te geven.

De eerste stap was het actualiseren van de overzichten. Per actie is de uitvoeringsfase (de stand van zaken per 1 januari 2024) aangegeven. Daarbij is onderscheid gemaakt in "in voorbereiding", "in uitvoering", "afgerond" of "stopgezet", zie bijlage. Op basis van de geactualiseerde overzichten zijn met de betrokken teams gesprekken gevoerd om de betekenis (het effect) van de acties in beeld te brengen alsmede de potentie voor de (nabije) toekomst. Die mogelijke potentie is belangrijk om te bepalen welke activiteiten in 2024 worden uitgevoerd en/of een rol gaan spelen bij het opstellen van de Middellange Termijnstrategie. We willen uw Staten in de aanloop naar het opstellen van de Middellange Termijnstrategie een eerste beeld schetsen van acties die enerzijds een grote impact hebben voor het bereiken van de circulaire doelstellingen¹ waarbij anderzijds de toegevoegde waarde van de provinciale inzet het grootst is.

Binnenkort start een participatietraject waarbij wij een groot aantal partijen die een rol spelen bij de transitie naar een circulaire samenleving consulteren. Ook inwoners en ondernemers worden in de gelegenheid gesteld om inbreng voor de middellange termijnstrategie te leveren. De resultaten van de consultatie zullen wij in de vorm van een reactienota betrekken bij de voorbereiding van de Middellange Termijnstrategie.

Bevindingen

De Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving 2021-2023 bevat ongeveer 120 acties. Omdat we in beeld willen brengen van welke soort acties de impact het grootst is en de inzet van de provincie een wezenlijke toegevoegde waarde heeft, hebben we de indeling van de Uitvoeringsagenda (per begrotingsprogramma) losgelaten en in deze brief gekozen voor onderstaande categorieën:

- Inkoop, opdrachtverlening en subsidieverlening;
- Beleidsontwikkeling en regelgeving;
- (Beleids)uitvoering, waaronder Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH);
- Kennisontwikkeling en monitoring;
- Samenwerken en netwerken.

De voortgangsgesprekken met de betrokken teams hebben het volgende beeld opgeleverd.

Inkopen, opdrachtverlening en subsidieverlening

Bij onze inkopen, opdrachtverleningen en subsidieverlening kunnen we een directe invloed uitoefenen op het halen van onze circulaire doelen. Bovendien geven we daarbij als provincie richting andere overheden het goede voorbeeld. Hieronder een aantal voorbeelden:

- Binnen het beleidsveld Mobiliteit wordt hier met meerdere acties invulling aan gegeven. Zo wordt bij de opdrachtgeving voor de nieuwe concessie openbaar vervoer circulariteit als

¹ Wij hanteren drie technisch-inhoudelijke doelen van de circulaire transitie, die richtinggevend zijn voor de uitvoeringsagenda:

- (1) Het verbeteren van de leveringszekerheid van producten, componenten en materialen;
- (2) Het verminderen van de milieudruk van materiaalgebruik;
- (3) Het ontwikkelen van een toekomstgerichte regionale economie.

gunningscriterium opgenomen. Het toepassen van circulaire principes in het assetmanagement behoort inmiddels tot het reguliere werk.

- Binnen het domein Facilitair vinden ook meerdere aanbestedingen plaats waar behoefte is aan extra kennis en expertise over circulaire eisen. Uit de voortgangsgesprekken is gebleken dat er een behoefte is aan expertise om circulariteit volwaardig mee te nemen bij inkopen en opdrachtverlening.
- De provincie verleent subsidies aan externe partijen, maar daarbij speelt circulariteit nog niet of nauwelijks een rol.

Beleidsontwikkeling en regelgeving

Circulariteit staat nog in de kinderschoenen; beleidsontwikkeling is daarom van groot belang voor een circulaire samenleving; het creëert richtlijnen en stimuleert om duurzame praktijken te bevorderen, afval te verminderen en hulpbronnen efficiënter te gebruiken. Op projectniveau kan met haalbaarheidsonderzoeken worden onderzocht op welke wijze circulariteit bij een project uitvoerbaar is, waarbij de technische, financiële, juridische en operationele haalbaarheid wordt onderzocht alsmede potentiële risico's, kosten en voordelen. Beleidsvoorbeelden zijn:

- Bij Mobiliteit het haalbaarheidsonderzoek voor een overslagpunt voor gebundelde, schone, stille en zuinige bevoorrading aan de randen van steden en kernen.
- Bij Economie het onderzoek naar circulaire financieringsmogelijkheden.
- Momenteel wordt hard gewerkt aan een nieuwe visie op landbouw (waarbij onder meer wordt ingezet op duurzame kringlooplandbouw).

(Beleids)uitvoering (waaronder VTH)

Ook bij de uitvoering van eigen beleid (maatregelen en projecten) hebben we een directe invloed op het halen van onze circulaire doelen en kunnen we als provincie het goede voorbeeld geven.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving zijn belangrijke instrumenten om doelen op het gebied van milieu en circulariteit te bereiken. Voorbeelden zijn:

- In IPO-verband zijn bouwstenen ontwikkeld voor het bevorderen van circulariteit in de uitvoering van VTH-taken. Die bouwstenen zijn inmiddels vertaald in de opdracht van de provincie aan de omgevingsdiensten. Bij de Omgevingsdiensten worden de Milieu-inspecteurs opgeleid om bij de handhaving ook circulaire adviezen te kunnen geven.
- Onze inzet op ketenregisseurs die de samenwerking tussen bedrijven in de hele keten versterken gericht op zuiniger omgaan met grondstoffen en het hergebruiken en recyclen van producten.
- In regio FoodValley is een pilot in uitvoering om een hub op te zetten, waar de materialen van een stoppende of verbouwende veehouderij worden bewaard om uiteindelijk te worden ingezet op een andere plek.

Kennisontwikkeling en monitoring

Dat circulariteit nog in de kinderschoenen staat en nog geen gemeengoed is voor alle medewerkers, was een belangrijke constatering in de voortgangsgesprekken. Kennisontwikkeling en monitoring zijn en blijven essentieel omdat het medewerkers in staat stelt om beleid, regelgeving en initiatieven te

ontwikkelen, uit te voeren en bij te sturen. Kennis van circulariteit dient behalve in opleidingstrajecten ook bij de werving van nieuw personeel een rol te spelen. Hieronder een aantal voorbeelden:

- Er is een interne opleiding rond circulariteit georganiseerd.
- Bij Mobiliteit is een team duurzame mobiliteit actief en er is veel geïnvesteerd in kennisdeling in het circulaire netwerk (zie onder "Samenwerking en netwerken").
- Bedrijfsvoering houdt sinds 2023 bij welke afvalstromen (o.a. bouw- en sloopafval, metaal, karton en glas) er vanuit het provinciehuis ontstaan en hoe deze zich ontwikkelen. Deze informatie wordt gebruikt om de inkoop circulair te maken en afvalstromen te reduceren.

Met monitoring kan de voortgang en effectiviteit van circulaire acties worden geëvalueerd, worden knelpunten getoond en transparantie en verantwoording bevorderd. Het kan innovatie stimuleren door best practices te identificeren en inzichten te verschaffen waarmee wij ons beleid en onze aanpak kunnen verbeteren. Op het gebied van monitoring is een grondstoffenmonitor ontwikkeld. Wij hebben uw Staten hierover onlangs geïnformeerd in een [brief over de uitvoering van motie 27](#) met betrekking tot grondstoffenmonitoring.

Samenwerking en netwerken

Provinciale deelname aan overleggen met andere partners bevordert kennisdeling, samenwerking en innovatie, waardoor partijen kunnen leren van elkaars ervaringen, synergiën kunnen identificeren en gezamenlijk oplossingen kunnen ontwikkelen en uitvoeren. Hieronder een drietal voorbeelden:

- Een voorbeeld van hoe gezamenlijk circulariteit verder kan worden gebracht is het woningbouwprogramma met het Convenant Toekomstbestendig Bouwen. Inmiddels hebben meer dan 100 partijen dit convenant ondertekend, zien we dat gemeenten indicatoren opnemen in hun eigen beleid en dat het convenant is opgenomen in de Woondeals. We verwachten dat andere provincies aan gaan sluiten.
- Daarnaast is vanuit het programma Circulaire Samenleving gebouwd aan het circulaire ecosysteem van de Cirkelregio Midden Nederland, waarbij de provincie drie regioversnellers (NMU, het Living Lab Circular Food Valley en Groene Hart Werkt) subsidieert om regionale samenwerking en kennisdeling te organiseren.
- Bij economie wordt via projecten als Verschilmakers, Circulaire Top 20 en Flowchart Eerste Hulp bij Circulair ondernemen direct bijgedragen aan kennis over en bekendheid van circulair ondernemen.

Adviezen van de Randstedelijke Rekenkamer

In 2023 is een onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer (RRK) verschenen over de circulaire economie. Belangrijke bevinding van de RRK was onder meer dat de relatie tussen de doelen uit de Beleidsvisie Circulaire Samenleving en de inspanningen in het uitvoeringsprogramma niet goed gelegd kon worden. Met deze voortgangsrapportage proberen we -zoals in de inleiding al vermeld- dat manco op te heffen door te duiden wat de inspanningen opleveren.

Doorvertaling van de voortgangsrapportage voor de op te stellen Middellange Termijnstrategie

De gesprekken over de bereikte resultaten in de periode 2022 en 2023 geven lessen voor de Middellange Termijnstrategie waaraan wij momenteel werken. De belangrijkste lessen zijn:

1. Er is breed in de organisatie behoefte om focus aan te brengen in de inzet. De circulaire samenleving is een breed onderwerp, door de inspanningen vanuit het programma 'uit te smeren' over honderden acties komen we onvoldoende toe aan de onderwerpen waar de provincie écht het verschil kan maken.
2. Circulair inkopen en opdracht verlenen wordt steeds meer gemeengoed, maar de het formuleren van de juiste circulaire criteria en eisen blijkt niet eenvoudig waardoor in de praktijk projectleiders regelmatig voor andere duurzaamheidscriteria kiezen.
3. Met monitoring kan onder meer de voortgang en effectiviteit van circulaire acties worden geëvalueerd en kunnen knelpunten worden getoond waardoor wij ons beleid kunnen verbeteren. De wijze waarop we monitoren is nog een aandachtspunt en een zoektocht waarover wij uw Staten onlangs hebben geïnformeerd.
4. Er is behoefte en draagvlak om duurzaamheidsonderwerpen meer integraal aan te vliegen en meer samenwerking te zoeken intern en extern bij het stimuleren van verduurzaming.
5. In het verlengde daarvan: baken het onderwerp circulariteit duidelijk af ten opzichte van andere duurzaamheidsdoelstellingen. Circulariteit heeft betrekking op zuiniger omgaan met grondstoffen. Dat gaat in de meeste gevallen heel goed samen met andere duurzaamheidsdoelen, maar het kan ook schuren (denk aan verdelen van schaarse ruimte, herrie, stank of energiegebruik bij het recyclen van producten etc.).

Doorkijk voor de rest van 2024 (uit te voeren acties)

Omdat niet alles kan, en zeker niet tegelijkertijd, zullen wij focus aanbrengen in de werkzaamheden. Wij richten ons in 2024 in eerste instantie op het -samen met alle betrokkenen- opstellen van de Middellange Termijnstrategie. Daarnaast zetten we de (coördinerende) werkzaamheden voort uit het Uitvoeringsprogramma Circulaire Samenleving 2021-2023, bijvoorbeeld met het organiseren van en deelnemen in circulaire netwerken, samenwerking in IPO-verband, het bijhouden en doorontwikkelen van de monitoring en het adviseren en faciliteren van de verschillende beleidsdomeinen van de provincie bij het circulaire maken van hun beleid, uitvoering, inkoop en aanbesteden. Op het gebied van subsidies willen we in 2024 een quick scan doen naar de mogelijkheden en opties voor toepassingsmogelijkheden voor circulaire subsidievoorwaarden.

We richten ons in 2024 op drie specifieke onderwerpen die wij -mede op basis van deze rapportage- beschouwen als verstandige keuzes:

Het eerste is de herijking van de Omgevingsvisie die in 2024 start. Wij willen de transitie naar de circulaire samenleving in de nieuwe omgevingsvisie verankeren aangezien de omgevingsvisie de kaders schept voor alle ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie.

Het tweede onderwerp waar we in 2024 mee aan de slag gaan is bio-based isoleren². Het Rijk geeft met het nationaal isolatieprogramma extra inzet op het isoleren van bestaande gebouwen. We zien kansen om vanuit verschillende beleidsdomeinen (circulair, klimaatmitigatie, energie, woningbouw, energietransitie, biodiversiteit) en vanuit meerdere regionale initiatieven de krachten te bundelen om mee te liften op deze Rijksinzet en daarbij het bio-based isoleren een impuls te geven.

² Bio-based isolatiemateriaal wordt vervaardigd uit natuurlijke, hernieuwbare bronnen zoals hennep, stro, vlas, schapenwol, en gerecycled katoen. Deze materialen zijn niet alleen milieuvriendelijk, maar bieden ook uitstekende isolatie-eigenschappen.

Het derde onderwerp is een verdere inbedding van circulair inkopen en opdrachtgeven in het MVOI³. Inzet is om circulair inkopen en opdracht verlenen door de provincie te versterken, onder andere door te onderzoeken op welke wijze wij circulariteit bij aanbestedingen en inkopen standaard kunnen meenemen.

Vervolgprocedure/voortgang:

In het vierde kwartaal van dit jaar zullen wij de Middellange Termijnstrategie Circulaire samenleving 2025-2035 aan uw Staten ter besluitvorming voorleggen. Wij streven naar een strategie die gemakkelijk leesbaar is en die het mogelijk maakt om op een aansprekende manier over de voortgang te rapporteren. Wij willen uw Staten op 15 mei aanstaande bij de voorbereiding van de Middellange Termijnstrategie betrekken door middel van een werksessie. Op basis van de Middellange Termijnstrategie zullen wij een Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving 2025-2027 opstellen. Deze loopt in de planning mee met de opstelling van de Middellange Termijnstrategie.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

³ MVOI staat voor Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen